

5. Протокол № 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари від 28.04.1983. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_802#Text (дата звернення: 04.10.2023).

6. Протокол № 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за всіх обставин від 03.05.2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_180#Text (дата звернення: 04.10.2023).

7. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.

8. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 р. № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 03.06.2023).

9. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#> (дата звернення: 07.05.2021)

10. Загальна декларація прав людини: декларація ООН від 10 груд. 1948 р. № 995_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015# (дата звернення: 07.05.2021)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-107>

РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ (ПЕРЕБУВАННЯ) ІНОЗЕМЦЯ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЯК РІЗНОВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Шаронова Наталія Олександрівна

здобувач

Закладу вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права»

Поряд з громадянами України на її території перебувають іноземці та особи без громадянства, а також біженці і мігранти. У загальному вигляді основи правового статусу перших порівняно зі статусом громадян України закладені у ст. 36 Конституції України, згідно з якою «іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і методами, а також несуть ті самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками,

встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України» [1]. За Конституцією та Законом України «Про правовий статус іноземців» [2] іноземці, які законно перебувають на території України мають тіж самі соціальні та економічні права як і громадяни України, крім політичних прав, а саме обиратися на посади публічної служби, приймати участь у виборах та впливати на політичне життя країни. Здійснення іноземцями своїх прав і свобод не повинно завдавати шкоди національним інтересам України, правам, свободам і законним інтересам її громадян та інших осіб, які проживають в Україні. Іноземці зобов'язані поважати та додержуватися Конституції і законів України, шанувати традиції та звичаї народу України. Одним із таких прав, які мають іноземці як і громадяни України є право вільного обрання місця проживання та вільного пересування територією України. Однак реалізація цього права породжує їх обов'язок – реєстрації місця проживання на території України в установленому порядку шляхом звернення до відповідного органу публічної влади, що уповноважений надавати даний вид адміністративних послуг. Таким органом є Державна міграційна служба (далі –ДМС) України, яка реалізуючи державну політику в сфері міграції, з поміж виконання інших завдань забезпечує та організовує надання адміністративних послуг відповідно до Закону «Про адміністративні послуги» [3] та в межах своїх повноважень, що зазначено в Положенні про цей орган, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360 [4].

Порядок надання органами ДМС окремих адміністративних послуг має свої особливості, пов'язані з предметом надання таких послуг. Існує специфіка реєстрації іноземців на території України, їх місця проживання (перебування) та надання дозволу на тимчасове проживання іноземцям на території України, яка зумовлена багатьма факторами: з однієї сторони - геополітичною ситуацією, постійним потоком нелегальної міграції з країн Близького Сходу до Європейських країн транзитом через територію України; з іншої - необхідністю постійного узгодження (адаптації) норм міграційного законодавства України з загальноєвропейським міграційним законодавством, що зумовлює необхідність частой зміни порядку надання адміністративних (міграційних) послуг іноземцям, та запровадження спрощеної процедури реєстрації місця проживання (перебування) іноземців на території України, особливої гостроти це питання набуває в сьгоднішніх реаліях функціонування нашої держави основним завданням якої є відстоювання євроатлантичних прагнень та загальнолюдських цінностей в період відбиття збройної агресії росії.

Дані офіційної статистики оприлюдненої на офіційному сайті ДМС України свідчать, що на обліку міграційної служби перебуває майже 320 тисяч іноземців та осіб без громадянства, у тому числі понад 240

тисяч таких, що постійно проживають в Україні та понад 75 тисяч – перебувають тимчасово [5], що свідчить про суттєвість завдань ДМС щодо надання адміністративних послуг іноземцям щодо їх реєстрації, перереєстрації на території України, ведення відповідних баз даних, їх інформаційного супроводження, захисту та обміну даними.

У зв'язку з цим якісне надання адміністративних послуг ДМС іноземним громадянам є запорукою успішності нашої країни та створює сприятливий клімат для найшвидшої євроінтеграції, що в свою чергу вимагає оновлення нормативних засад діяльності ДМС у сфері надання адміністративних послуг іноземцям.

Слід відмітити, що реєстрація місця проживання особи, яка досягла 14-ти років (іноземця чи особи без громадянства, які проживають на території України на законних підставах) та зняття її з реєстрації відноситься до реєстраційної послуги. Наказ ДМС України від 10 лютого 2020 року «Про затвердження інформаційних карток і зразків технологічних карток адміністративних послуг ДМС» [6], який прийнятий на виконання статті 8 Закону України «Про адміністративні послуги» та постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 44 «Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги» визначено перелік інформаційних і технологічних карток надання адміністративних послуг іноземцям органами ДМС [7]. Виходячи з аналізу змісту даних нормативних актів, можна з'ясувати, що до переліку всіх (платних та безоплатних) адміністративних послуг, що надаються іноземцям органами ДМС віднесено зокрема і реєстрацію місця проживання (перебування) іноземця чи особи без громадянства, які проживають на території України на законних підставах та зняття його з реєстрації.

Реєстрація місця проживання (перебування) іноземця чи особи без громадянства яка в'їхала на територію України у законний спосіб та на законних підставах є наступною адміністративною процедурою, яка надається органами ДМС після процедури реєстрації в пунктах пропуску через державний кордон України органами охорони державного кордону. Тому слід відрізнити процедуру реєстрації в'їзду іноземців, законодавчі підстави якої визначені у статті 16 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» така процедура урегульована Порядком реєстрації паспортних документів іноземців та осіб без громадянства в пунктах пропуску через державний кордон, затвердженим Постановою КМУ від 3 жовтня 2018 р. № 798 [8] від процедури реєстрації місця проживання (перебування), яка здійснюється на підставі статті 6 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» [9] та урегульована Постановою КМУ від 7 лютого 2022 р. № 265 «Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад»(далі – Постанова 265/ 2022 [10], якою

було відмінено Постанову КМУ від 2 березня 2016 р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру», яка і визначала порядок реєстрації місця проживання як для громадян України так і для іноземців. Таким чином слід констатувати, що порядок реєстрації місця проживання визначений Постановою 265/2022 замінив існуючий порядок реєстрації на механізм здійснення декларування/реєстрації місця проживання (перебування), зміни місця проживання (перебування), зняття із задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування), скасування декларування/реєстрації місця проживання (перебування). В той же час не можна зробити висновок, що цей порядок став набагато простішим, просто декларування місця проживання особи за декларацією про місце проживання стало можливим здійснювати в електронній формі засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі - Портал Дія), однак такий порядок потребує ще певної адаптації громадян в тому числі іноземців до нових цифрових технологій.

Та все ж загальний порядок реєстрації місця проживання іноземців в Законі «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Слід зазначити, що даним законом лише частково регулюються питання реєстрації місця проживання (перебування) особи іноземця, і в першу чергу його норми виписані для громадян України. Більше того, як це визначено в законі реєстрація осіб здійснюється з метою внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру та до паспортного документа про місце проживання або місце перебування особи із зазначенням адреси житла, і основною її метою є здійснення демографічного аналізу в країні, ідентифікації громадян як основних платників податків, власників рухомого та нерухомого майна, споживачів комунальних та соціальних послуг, а тому логічно, що має стосуватись виключного громадян України або іноземців, які постійно проживають на її території.

Відомості про місце проживання та місце перебування іноземця на території України вносяться до: посвідки на постійне проживання; посвідки на тимчасове проживання; посвідчення біженця; посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту; посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист (далі – паспортний документ); довідки про звернення за захистом в Україні.

В якості висновку слід зазначити, що попри зазначені зміни процедура реєстрації місця проживання (перебування) іноземця на території України є складною та бюрократизованою, що викликає як складності в діяльності органів ДМС України, у зв'язку з чим запропоновано на законодавчому рівні уніфікувати процедури реєстрації місця проживання та перебування громадян, спростити її для іноземців, переклавши обов'язок по реєстрації їх місця проживання

(перебування) на осіб які їх приймають (готелі, власники житла, гуртожитки, організації в яких вони працюють, навчаються та ін.) застосовуючи повідомну процедуру реєстрації без відмітки в документах іноземця, а занесенням інформації до систематизованих баз даних, доступ до яких повинні мати всі суб'єкти владних повноважень.

Література:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст.179.

3. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 32. Ст.409.

4. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360. Офіційний вісник України від 26.04.2011. № 29. Стор. 147. Ст. 1239.

5. Статистичні дані основної діяльності ДМС України за 2022 рік: Офіційний сайт Державної міграційної служби України. URL: http://dmsu.gov.ua/images/files/statistic/Statistic_2022.pdf (дата звернення 18 липня 2023 року).

6. Про затвердження інформаційних карток і зразків технологічних карток адміністративних послуг ДМС: наказ ДМС України від 10 лютого 2020 року. Офіційний сайт Державної міграційної служби України: URL: http://km.dmsu.gov.ua/images/files/nakaz-DMS-48_new.pdf (дата звернення 18 липня 2023 року).

7. Вимоги до підготовки технологічної картки адміністративної послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 44. Офіційний вісник України від 12.02.2013 р. № 9. Стор. 28. Ст. 333.

8. Про затвердження Порядку реєстрації паспортних документів іноземців та осіб без громадянства в пунктах пропуску через державний кордон: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 798. Офіційний вісник України офіційне видання від 19.10.2018 р. № 80. Стор. 266. Ст. 2672.

9. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 року № 1382-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст.232.

10. Деякі питання декларування і реєстрації місця проживання та ведення реєстрів територіальних громад: Постановою Кабінету Міністрів України № 265 від 7 лютого 2022 р. Офіційний вісник України офіційне видання від 01.04.2022 р. № 25. Стор. 15. Ст. 1234.